

Projekt osadzony lokalnie

opracowanie:

Michał Szczepanik

poziom nauczania:

szkoła podstawowa
i ponadpodstawowa

Każdy projekt zdefiniowany przez młodzież jest cenny, gdyż wynika on z jej potrzeb, zainteresowań. Istotne jest, aby projekt nie miał zbyt wielu wątków, które nie zawsze łączą się ze sobą lub powodują, że trudno jest określić, czym właściwie zajmuje się młodzież. Na początku określania tematu projektu warto się zastanowić, czy w naszej najbliższej okolicy jest coś, co można wykorzystać w projekcie, być może uczynić to tematem projektu. Projekty osadzone lokalnie mają ogromną moc, wiążą młodzież z ich miejscem życia, pokazują miejscowość w nieco innym świetle. Każda miejscowość ma swój potencjał – są nim ludzie, organizacje, przyroda, instytucje, firmy itp. W tym materiale pokażę, jak zaplanować projekt, by wykorzystywał ten lokalny potencjał.

Cele:

- poznanie sposobów realizacji projektu w środowisku lokalnym

Kryteria sukcesu:

- poznanie metod diagnozowania środowiska lokalnego
- określenie potencjalnych sojuszników i sojuszniczek realizacji projektu w środowisku lokalnym
- wymienienie przykładowych projektów realizowanych w oparciu o zasoby środowiska lokalnego

metody:

pogadanka, burza mózgów

formy pracy:

praca indywidualna i w grupach

środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia zajęć:

mapa gminy i powiatu, karteczki samoprzylepne

Spółeczny projekt młodzieżowy

Jednym z typów projektu jest projekt młodzieżowy, który realizuje się ze społecznością lokalną i dla społeczności lokalnej. Projekt może wychodzić poza mury szkoły, zakłada on wtedy współpracę z mieszkańcami i mieszkankami najbliższej okolicy oraz z lokalnymi instytucjami. Dostyć często nauczycielki i nauczyciele zauważają, że młodzież niewiele wie o swojej małej ojczyźnie, nie zdaje sobie sprawy, że zamieszkują ją ciekawi ludzie, których historie mogą młode osoby wiele nauczyć. W gminie, powiecie działają instytucje, organizacje, które są otwarte na młodych, chcą z nimi i dla nich pracować. Spółeczny projekt młodzieżowy w większym stopniu niż inne typy projektu uczy samodzielności i otwartości, dzięki niemu uczniowie i uczennice mogą się stać ambasadorami i ambasadorkami swojej miejscowości.

Dzięki spółecznemu projektowi młodzieżowemu uczniowie i uczennice:

- doświadczają poczucia wpływu na miejsce, w którym żyją
- zdobywają kompetencje przydatne w życiu
- budują relacje z mieszkankami i mieszkańcami swojej miejscowości
- nawiązują współpracę z instytucjami, organizacjami lokalnymi, potrafią przekazać osobom w nich zatrudnionym swoje pomysły
- mają szansę kontynuować długofalowo współpracę z instytucjami i organizacjami lokalnymi
- stają się ambasadorami i ambasadorkami swojej miejscowości

Diagnoza środowiska lokalnego

Zanim zaczniemy określać temat projektu, jego cel i kryteria sukcesu, warto dokonać diagnozy środowiska lokalnego. Można wykorzystać kilka metod, nie warto poprzestawać tylko na jednej – im więcej danych zbierzemy, tym łatwiej będzie nam znaleźć temat do tej pory nierealizowany. Niestety może się okazać, że im więcej danych zbierzemy, tym trudniej będzie nam określić temat projektu. Aby tego dokonać, należy każdy z interesujących nas tematów dokładnie opisać i odnieść do zasobów grupy uczennic i uczniów, którzy będą projekt realizować. Trzeba ocenić, czy projekt może być zrealizowany w oparciu o to, czym dysponuje grupa i co oferuje środowisko lokalne (osoby i instytucje chętne nam pomóc).

Ćwiczenie – pogłębiony wywiad

Każda osoba z zespołu projektowego ma za zadanie przeprowadzić wywiad z co najmniej jednym członkiem lub członkinią swojej rodziny. W trakcie wywiadu spisuje odpowiedzi na pytania dotyczące swojej miejscowości – mogą to być pytania o ciekawych ludzi, miejsca, historię regionu. W trakcie rozmowy należy zanotować jak najwięcej ciekawostek, które później można wykorzystać w realizacji projektu. Notatki można wykorzystać przy tworzeniu mapy okolicy lub podczas dyskusji zespołu projektowego.

Alternatywą wywiadu bezpośredniego jest ankieta online. Ankiety zbierającą informacje o naszej miejscowości można opracować w formularzu Google lub Microsoft Forms. Ankieta powinna mieć trzy części. Pierwsza to krótki wstęp obejmujący wyjaśnienie celu ankiety i informację, kto będzie opracowywał dane. Warto w tym miejscu wspomnieć o poufności informacji. Ponadto poprzez ankietę nie zbieramy danych wrażliwych. Druga część to pytania otwarte i zamknięte (z przewagą tych pierwszych). Należy pamiętać, że od jakości pytań zależy, jakie informacje pozyskamy, dlatego dobrze, żeby po opracowaniu pytań młodzież zapytała osoby dorosłe, co o nich sądzą. Trzecią częścią ankiety jest metryczka, czyli dane osób wypełniających ankietę, np. płeć, wiek, miejscowość, w której mieszkają. Zanim ankieta zostanie opublikowana np. na stronie szkoły, warto przeprowadzić pilotaż, udostępnić ją kilku osobom, których zadaniem będzie wypełnienie ankiety i przekazanie informacji zwrotnej na jej temat.

Ćwiczenie – przegląd lokalnych mediów

Bardzo często w gminach są lub były wydawane lokalne gazety. Działają też portale internetowe gmin prowadzone zarówno przez instytucje gminne, jak i osoby prywatne. Warto przejrzeć te zasoby i zanotować informacje przydatne w realizacji projektu. Część osób z zespołu projektowego może się udać do biblioteki publicznej, by przejrzeć lokalne gazety, część zaś może poszukać informacji w Internecie. Na ciekawe informacje można trafić też w audycjach radiowych i programach telewizyjnych, warto więc dobrze sformułować zapytanie w wyszukiwarce internetowej, aby trafić na cenne zasoby.

Ćwiczenie – mapa okolicy

Mapę okolicy można wykonać, postępując się papierową mapą miejscowości (czasem mapę możemy dostać w urzędzie gminy, można też wydrukować mapę) lub mapą internetową, np. Google Maps. Mapa papierowa powinna mieć co najmniej format A3. Oprócz mapy gminy warto mieć też mapę powiatu – idealnie, jeśli ma się do dyspozycji dużą mapę powiatu z zaznaczoną na niej naszą gminą. Pierwszą aktywność uczennice i uczniowie przeprowadzają w grupach trzyosobowych: na paskach papieru (mogą to być pocięte karteczki samoprzylepne typu post-it) wpisują informacje, które chcą umieścić na mapie, wspólnie opracowują pomysły, dopytują autorki/autorów pomysłów, skąd propozycja na daną informację. Młodzież może wykorzystać notatki z wywiadów lub przeglądu lokalnych mediów. Na paskach papieru są wpisywane:

- miejsca ważne dla społeczności lokalnej (mające ciekawą historię, lubiane przez mieszkańców i mieszkanki, Centrum Aktywności Obywatelskiej)
- ciekawe osoby zamieszkujące naszą miejscowość (hasłowo, np. pani Anna Nowak, założycielka lokalnego muzeum)
- zaniedbane, zapomniane miejsca w miejscowości
- instytucje naukowe, organizacje lokalne, lokalna administracja.

Mapę można opracować, wykorzystując Google Maps (instrukcje, jak to zrobić, można znaleźć na Youtube lub stronach pomocy Google). Na wirtualnej mapie można zastosować kolorowe znaczniki sygnalizujące kategorie informacji, np. kolor żółty – miejsca, niebieski – ludzie, czerwony – instytucje i organizacje.

Każdy zespół nanosi swoje paski papieru na mapę, a następnie w ramach podsumowania określa się, które informacje są podobne, które różne. W kolejnym kroku uczennice i uczniowie wracają do zespołów, w których pracowali przed chwilą, i zapisują na paskach papieru informacje o powiecie. Te informacje także nanoszą na mapę i dokonują krótkiego podsumowania. Informacje dotyczące powiatu mogą być wykorzystane, kiedy mamy już określony temat projektu i dostrzegamy jakiś zasób, z którego chcemy skorzystać, poza granicami naszej miejscowości.

Analiza mapy ma umożliwić:

- sformułowanie tematu projektu, np. jeśli w gminie istnieje Uniwersytet Trzeciego Wieku, a w jego ramach działa grupa inżynierek, które w latach 60. pracowały przy zakładaniu kopalń rud żelaza, temat może brzmieć: „Jaki wkład w tworzenie systemu górnictwa rud żelaza w regionie częstochowskim miały kobiety?”
- identyfikację osób, instytucji lub organizacji, z którymi młodzież może potencjalnie podjąć współpracę w ramach projektu.

Przykłady projektów dotyczących środowiska lokalnego lub wykorzystujących jego potencjał

- **Inspirujące osoby są wśród nas** – kobiety, mężczyźni, instytucje, organizacje, które działają na rzecz zrównoważonego rozwoju i/lub równości, w Waszej okolicy.
- **Muzeum przyrodnicze** – jego historia, działalność, wpływ na społeczność, teraźniejszość i przyszłość widziane oczyma założycielki.
- **Co trzeba zrobić, by założyć własną fundację?** – opowieść mieszkanki Waszego miasta, najlepiej absolwentki szkoły.
- **Niestereotypowe zawody** – osiągnięcia i praca lokalnych kobiet oraz mężczyzn, którzy podjęli niestereotypowe zawody.
- **Aktywistki w naszym mieście** – poznanie działań kobiet i dziewcząt, które zmieniają Waszą okolicę.

Więcej materiałów na stronie internetowej programu: www.globalna.ceo.org.pl

Materiał powstał w 2022 roku w ramach program projektu „Szkoła otwartości. Wspieranie równości płci”. Utwór powstał w ramach projektu „Szkoła otwartości. Wspieranie równości płci”. Projekt finansowany przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię z Funduszy EOG w ramach Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny.

Wydawca:

Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej
ul. Noakowskiego 10, 00-666 Warszawa
www.ceo.org.pl

Warszawa 2022

Autor: Michał Szczepanik

Redakcja: Justyna Zamojda

Korekta: Justyna Yiğitler

Projekt i skład graficzny: Ewa Brejnakowska-Jończyk

Materiał „Projekt osadzony lokalnie” jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa – zastrzeżone na rzecz Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw. Więcej o wolnych licencjach: <http://creativecommons.pl>.

Utwór powstał w ramach projektu „Szkoła otwartości. Wspieranie równości płci”.

Projekt finansowany przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię z Funduszy EOG w ramach Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny.